

BOSCH PLAAT

Terschelling

Boschplaat special
Levend landschap van de toekomst

**Op de
schetsen kwam
vooral ruimte, zodat
de zee en de wind
kunnen zorgen voor
aanvoer van zand en
slib. Dat maakt
de Boschplaat
steviger.**

Hoe ziet Terschelling er in 2050 uit? Hoe maken we het eiland toekomstbestendig? Met die vragen gingen leerlingen van 't *Schylger Jouw* in september samen met Springtijbezoekers aan de slag. Er werd getekend en er werden maquettes gebouwd. Onderzoekers uit Wageningen begeleidden de sessie. Een paar jaar geleden hebben zij voor heel Nederland een duurzaam toekomstbeeld voor het jaar 2120 gemaakt, 'Nederland 2120'. Nu deden ze dat samen met jongeren voor Terschelling.

Aan de tafel waar ik zat keek ik geboeid toe hoe de leerlingen met kinetisch zand begonnen te kneden aan hun eiland. Ondertussen waren ze volop in gesprek, over water en voedsel, over veiligheid en bereikbaarheid, over vervuiling en over schoonheid.

Eén ding was heel helder, ze willen hier blijven wonen. En voor een gezonde toekomst is er actie nodig. Ze maakten ontwerpen waar natuur ruimte krijgt, zodat het eiland mee kan groeien met de zeespiegelstijging en er geleefd kan worden van wat de zee ons geeft. Er verschenen beschermende riffen en zandbanken in zee, velden met eetbaar zeewier op de kwelders. En de oostpunt van het eiland, de Boschplaat, kreeg alle ruimte om dynamisch mee te bewegen. Op de schetsen kwam vooral ruimte, zodat de zee en de wind kunnen zorgen voor aanvoer van zand en slib. Dat maakt de Boschplaat steviger.

De toekomstbeelden die de jongeren maakten, lijken heel erg op de kaart met maatregelen van de Boschplaatvisie uit 2017-2018. De visie die samen met eilanders gemaakt is. Dat werken we nu met een programmateam uit naar concrete maatregelen, de eerste stappen zijn gezet door de koeien die er afgelopen zomer graasden. In 2026 werken we verder aan de voorbereidingen voor het dynamiseren van de zeereep, zoals het uitwerken van de ontwerpen en vergunningaanvragen. Naar verwachting zal in 2027 en 2028 de uitvoering plaatsvinden. Ook wordt er een onderzoeksprogramma opgezet.

In deze speciale editie van *Echt Terschelling* leest u alles over het uitvoeringsprogramma voor de Boschplaat.

Met trots werken we samen aan de uitvoering van het reddingsplan voor de Boschplaat.

Joni Wolf.

programmamanager Boschplaat

Lenie de Boer

Lenie de Boer (33) uit Midland heeft een groeiende band met de Boschplaat. Hoewel ze er als kind nauwelijks kwam, ontstond haar liefde voor het gebied toen ze vogelwachter werd voor Staatsbosbeheer. De ruige, stille en uitgestrekte natuur maakte grote indruk. Juist die pure, ongerepte omgeving werd voor haar een plek waar ze zich thuis voelt en waar ze de dynamiek van de natuur van dichtbij leert kennen.

Elk jaar verblijft Lenie een week op de Boschplaat als vogelwachter, een taak waarvoor ze is opgeleid en die ze met toewijding uitvoert. Vanuit de vogelwachterskeet observeert ze op afstand, vaak met een telescoop, om de rust in het gebied te bewaren. Ze noteert welke vogels, planten en andere

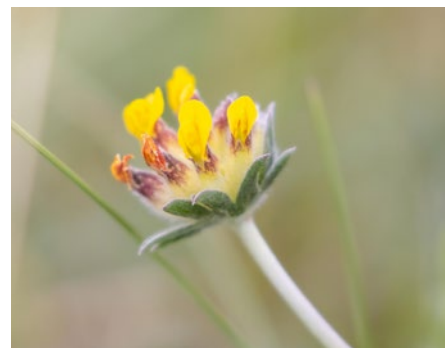
Levendbarende hagedis

dieren ze ziet. Van blauwe kiekendieven tot bijenorchissen: alles vindt zijn plek in het logboek. Het monitoren vraagt aandacht, kennis en rust.

Tijdens deze week leeft Lenie eenvoudig, vaak samen met haar moeder: basisseten mee, een stapelbed, een bureautje, en een primitief toilet in de duinen. Juist die eenvoud versterkt haar gevoel van verbondenheid.

Door de jaren heen ziet Lenie de Boschplaat veranderen. Waar ze in 2021 nog vrij naar de Wadkant kon lopen, groeide het gebied een jaar later zo dicht dat het nauwelijks begaanbaar was. Die veranderingen raken haar, omdat ze direct invloed hebben op de vogels die hier bescherming zoeken. Een van haar meest dierbare herinneringen is een ochtendspektakel op de Koffiebonenplaat: honderden plevieren en strandlopers die bij hoogwater samenkwamen.

Zo'n moment, waarin natuur en stilte samenvallen, is voor Lenie precies wat de Boschplaat zo bijzonder maakt.

Boven: Wondklaver

Beneden: Grasmus

Wil je meer verhalen van de Boschpraters lezen? Kijk dan op www.boschplaat.nl

Oeverzwaluwen

Al het moois van de Boschplaat vind je in de Natuurschuur

Expositie 'De Boschplaat nog mooier'

In de Natuurschuur aan de Duinweg 4 in Lies is vanaf het voorjaar van 2025 de expositie 'De Boschplaat nog mooier' te zien. Een speelse en interactieve tentoonstelling waarin wordt uitgelegd en waar je kan zien hoe de biodiversiteit op de Boschplaat er nu voor staat en hoe die wordt verbeterd met de maatregelen vanuit de Boschplaatvisie. Het kunstenaars/expositiebouwers-duo Els Hiddink en Jacco Steendam is het creatieve brein achter deze expositie.

Boodschappentas vol vondsten

De maatregelen zoals begrazing, een kerf in de Stuifdijk en een wash-over, vormen de drie pijlers van de expositie in de Natuurschuur. Voor elk thema heeft Els grote schilderijen gemaakt op grote canvasdoeken, maar ook prachtige kleinere schilderijen van dieren en planten die leven op de

Boschplaat. Bijvoorbeeld van de velduil, dwergstern, lepelaar en het plantje de groenknolorchis.

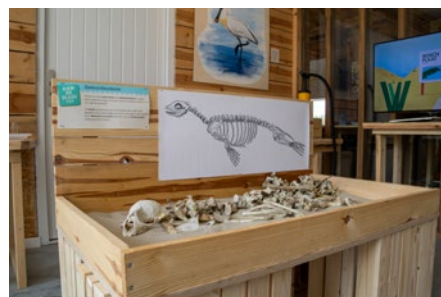
De expositie is zorgvuldig en duurzaam opgezet: elke centimeter van de ruimte wordt benut. Overal liggen en staan verschillende Boschplaatvondsten, verzameld door Els en Jacco. In potjes, bakjes, flesjes en vitrines. "Op de Boschplaat hebben we naar objecten gezocht", vertelt Jacco. "Die kwamen we volop tegen. Schedels, botjes, kleine schelpjes, veren: met een boodschappentas vol kwamen we de Boschplaat weer af."

Opening expositie, mei 2025

Leerzaam en interactief

De meeste vondsten kun je aanraken en vasthouden om ze beter te bekijken, maar niet alles, vervolgt Els. "Sommige objecten zijn heel breekbaar. Die zitten in een potje of bakje zodat we ze wel kunnen laten zien." Daarmee is deze

Zeehondenskelet puzzel

expositie heel leerzaam, maar ook interactief, zegt Jacco. "Er is veel te doen: je kunt het stuiven van de duinen nabootsen, een zeehondenskelet in elkaar puzzelen of je kunt een klein stukje duin plaggen."

Ook een kijkje nemen? Tijdens de kerstvakantie, de voorjaarsvakantie en daarna vanaf mei t/m de herfstvakantie is de expositie 'De Boschplaat nog mooier' in de Natuurschuur te bezoeken. Openingstijden van 13-16.30 uur, geopend bij voldoende bemensing door vrijwilligers. Vrijwilliger worden? Mail aan terschelling@staatsbosbeheer.nl.

Expositiebouwers Els Hiddink en Jacco Steendam

Jens: “Uiteindelijk gaat het om het belang van de natuur”

Samen met zijn vriendin Loes runt Jens uit Oosterend alweer bijna zes jaar surfschool Surfville bij West aan Zee en de bijbehorende winkel in de Torenstraat op West. Wat er zo mooi is aan surfen? “Je bent op zee, je voelt je vrij”, zegt Jens. “En daarvoor heb je niets anders nodig dan je plank, je wetsuit en de golven.” En daarvoor hoef je echt niet naar het buitenland, stelt hij. “Juist op Terschelling is het magisch. Je hebt hier maar liefst dertig kilometer strand en dus alle ruimte.”

Studie

Sinds dit jaar volgt Jens de deeltijdstudie Bos- en Natuurbeheer bij Van Hall-Larenstein in Velp. “Ik heb na de middelbare school een jaar biologie gestudeerd op de universiteit. Daar lag vooral de focus op theorie en werd verwacht dat je je ging specialiseren. Dat paste niet bij mijn brede interesse voor de natuur. Toen kwam Surfville op mijn pad; een hele mooie kans die ik heb gegrepen. Ik haal daar nog steeds veel plezier uit, maar nu die basis sterk is, wil ik me daarnaast ook weer gaan verdiepen in een natuurstudie.”

In de praktijk

De keuze voor Velp bevalt hem goed. “Het is een hbo-opleiding, dus meer op de praktijk gericht dan op de universiteit. Ik ga één dag in de week naar de wal en dat is goed te combineren met mijn werk bij Surfville. Mijn medestudenten zijn vooral volwassenen die een carrièreswitch willen maken. Iedereen is daarom super gemotiveerd, en vanuit ieders achtergrond worden goede vragen gesteld. Dat zorgt voor een fijne en interactieve manier van leren en ik ga er dan ook met veel plezier naartoe.” Vanuit de opleiding wordt het gestimuleerd om op zoek te gaan naar praktijkleeropdrachten. “En daar zijn de plannen voor de Boschplaat heel geschikt voor. Je kunt daarbij in de praktijk zien hoe zo’n gebiedsvisie tot stand komt: welke partijen er allemaal bij betrokken zijn, hoe de plannen tot stand komen, wat het einddoel is en hoe de bewoners erbij betrokken worden. Dat hele proces is super interessant.”

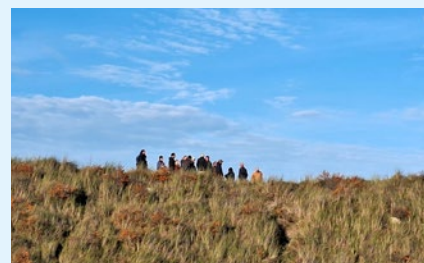
Dynamisch en gevarieerd

Jens hoefde dan ook niet lang na te denken toen boswachter Joeri Lamers hem polste als lid van de Klankbordgroep. “Ik woon in Oosterend, en de Boschplaat is mijn achtertuin. Ik heb nog maar één bijeenkomst meegemaakt en val er dus middenin. Maar ik begrijp de theorie achter de plannen en ik weet ook dat het doel van de Boschplaatvisie is om het gebied weer dynamisch en gevarieerd te maken. Dat is ook een reden waarom ik eraan meedoe. Ik vind het interessant om te kijken hoe je met relatief beperkte ingrepen een landschap creëert dat zichzelf op een zo natuurlijke mogelijke manier ontwikkelt en in evenwicht houdt.”

Gevarieerde vormen

Jens beseft hoe complex de plannen voor de Boschplaat zijn en hoeveel verschillende invalshoeken er zijn. “Iedere partij die erbij betrokken is, heeft eigen belangen en prioriteiten. Maar uiteindelijk gaat het wat mij betreft om het belang van de natuur: wat is het beste voor het klimaat en voor de biodiversiteit?” Wat de Boschplaat ook uniek maakt, is dat het gebied buiten het broedseizoen vrij toegankelijk is. “Ik verwacht dat de bezoekers op termijn zullen zien en ervaren hoe het landschap indrukwekkender en natuurlijker is geworden, dankzij de gevarieerde vormen die kunnen ontstaan wanneer de wind en de zee meer hun gang kunnen gaan.”

De Klankbordgroep bestaat uit een groep betrokken eilanders die een aantal keren per jaar bij elkaar komt om geïnformeerd te worden over de ontwikkelingen op de Boschplaat. Hierbij wordt ook de mening van deze Klankbordgroep gevraagd. Wil je hier ook bij aansluiten? Mail dan naar info@boschplaat.nl

Mike Rinders: “Je hoort allerlei zaken vanuit andere vakgebieden”

Mike Rinders woont alweer heel wat jaren samen met zijn vrouw Yasmin op Terschelling. “We hebben eerst in Amsterdam gewoond, en daarna in Weesp en in Soest, waar de kinderen zijn opgegroeid. We gingen vaak op vakantie naar Terschelling. Toen de kinderen het huis uit waren, wilde Yasmin graag aan zee wonen en hebben we een huis gekocht op Terschelling. Ik werkte in die tijd nog in Amsterdam als werkvoorbereider en projectleider. Ik ging op maandagochtend heen en op donderdagmiddag kwam ik weer terug. Inmiddels ben ik alweer een tijdje met pensioen en woont onze dochter met haar zoon ook op het eiland. Onze zoon woont nog wel aan de wal, in Utrecht.”

Fascinerend

Mike is al sinds het begin in 2017 lid van de Klankbordgroep Boschplaat. Vanuit zijn vakgebied in de weg- en waterbouw vindt hij de Boschplaat enorm fascinerend, vertelt hij. “Er is daar van alles aan de hand qua dynamiek. Vanuit mijn achtergrond vraag ik me af: wat gebeurt daar allemaal? En wat zijn de oorzaken? Het mooie is dat tegenwoordig alle wetenschappelijke onderzoeken gewoon op internet worden gezet. Je kunt op die manier heel veel informatie vinden.”

Veel manieren

Hij realiseert zich dat je op veel manieren naar de Boschplaat kunt kijken. “Naast puur wetenschappelijk proberen te begrijpen wat er gebeurt, kun je ook denken: verdorie, er is alweer honderd meter verdwenen aan de oostkant. Of: wat is het kwelderdeel met al dat gras en riet toch eentoonig geworden. Ik begrijp heel goed dat je je daar zorgen over maakt en je afvraagt wat we eraan kunnen doen.” En neem de vraag of de Boschplaat wel voldoende ophoogt om de zeespiegelstijging bij te houden. “Dat is ook een heel boeiend onderwerp. Want komt dat door de mens of is het gewoon

een onvermijdelijk natuurlijk proces? Dat leidt vaak tot levendige discussies.”

Completer beeld

En dat is het mooie van de Klankbordgroep, vindt Mike. “Iedereen doet mee vanuit zijn eigen achtergrond, kennis en ervaring. Dat kan bestuurlijk zijn, of als eilander, of als ecooloog, en in mijn geval vanuit de kustmorfologie. Zo krijg je een veel completer beeld. Je kunt heel deskundig zijn op een bepaald vakgebied, maar al die kennis kan je visie beperken. Bovendien zorgt de groep voor een breder draagvlak op het eiland. Want ik heb echt wel het gevoel dat er naar ons geluisterd wordt.”

Hetzelfde doel

Dus ja, hij vindt het zeker zinvol om in de Klankbordgroep te zitten. “Het is interessant, nuttig en leerzaam, want je hoort allerlei zaken vanuit andere vakgebieden. En we doen het zeker niet voor niets. De achtergrond van het hele plan is om de Boschplaat mooier te maken. Natuurlijk: de een wil zo min mogelijk afslag, de ander wil juist meer dynamiek. En daar kun je het met elkaar over hebben. Maar uiteindelijk hebben we allemaal hetzelfde doel: een meer natuurlijke en toekomstbestendige Boschplaat.”

De Klankbordgroep bestaat uit een groep betrokken eilanders die een aantal keren per jaar bij elkaar komt om geïnformeerd te worden over de ontwikkelingen op de Boschplaat. Hierbij wordt ook de mening van deze Klankbordgroep gevraagd. Wil je hier ook bij aansluiten? Mail dan naar info@boschplaat.nl

Nog even, en het stroomt en stuift weer op de Boschplaat

Opening in Stuifdijk moet dynamiek terugbrengen

Op de Boschplaat gaat iets bijzonders gebeuren. Er komt een grote opening in de Stuifdijk, ook wel een washover genoemd. Die moet ervoor zorgen dat zand en slib de Boschplaat weer kunnen bereiken. Ontwerpleider Marten Pothof en hoogleraar kustmorfologie Piet Hoekstra over de bijzondere werking van de washover.

In een keurige rechte lijn ligt de Stuifdijk in het landschap. Helemaal van Oosterend naar de oostpunt van Terschelling. De dijk, ooit aangelegd om de Boschplaat te gaan ontginnen, behoort inmiddels tot het cultureel erfgoed van Terschelling. Toch ondergaat een klein deel van de Stuifdijk de komende jaren een

metamorfose. In de Stuifdijk, zeereep en duinen komen vier kerven – smalle inkepingen waar zand doorheen kan stuiven – en een washover.

“Zo’n washover is een brede opening. Over een lengte van maximaal zeshonderd meter halen we een groot deel van de dijk weg. Daardoor kan zand vanaf het strand de Boschplaat op stuiven en zal het gebied bij hoogwater, gemiddeld zo’n vijf keer per jaar, overstroomd”, zegt Marten Pothof. Marten is projectmanager natuurherstel bij Staatsbosbeheer. Hij is als ontwerpleider betrokken bij de ontwikkeling van de Boschplaat en werkt samen met partners en collega’s aan de uitvoering van de Boschplaatvisie.

Die verstuingen en overstromingen zijn belangrijk voor het gebied. Sterker

Marten Pothof

‘De washover brengt natuurlijke processen weer op gang’

Voorbeeld van een washover bij het Amelandergat

nog: ze zijn noodzakelijk. Vóór de aanleg van de Stuifdijk hadden de elementen namelijk vrij spel in het gebied. Bij harde wind stooft kalkrijk zand ongehinderd het achterland in, bij storm bracht de zee een dikke laag voedselrijk zand en slib de Boschplaat op.

Ruim baan voor zand en slib

“De natuur kreeg zo telkens een ‘reset’. Bestaande planten raakten bedekt door zand of slib of spoelden zelfs weg, terwijl de nutriënten in het zand en slib zorgde voor de groei van jonge planten. Daardoor bleef de Boschplaat een open gebied met jonge vegetatie. Daar profiteerden veel vogelsoorten van”, legt Piet Hoekstra uit. Piet is hoogleraar kustmorfologie aan de Universiteit

Utrecht en zit in de directie van de Waddenacademie. “Al dat zand en slib leidde bovendien tot een natuurlijke ophoging. De zee zorgde er zelf voor dat de Boschplaat nooit onder water verdween.”

Maar tegenwoordig houdt de Stuifdijk het zand en slib tegen. Dat is te zien: de vegetatie verruigt en veroudert, zeldzame planten verdwijnen en de Boschplaat wordt minder aantrekkelijk voor (trek)vogels. En: het gebied hoogt niet meer op. Dat maakt het kwetsbaar voor zeespiegelstijging als gevolg van klimaatverandering. Piet: “Met de aanleg van de washover brengen we de natuurlijke processen van verstuiwen en overstromen, die er dus eigenlijk altijd al zijn geweest, weer op gang.”

Piet Hoekstra

**‘We brengen
natuurlijke processen
weer op gang’**

WASHOVER

Huidige situatie ↓

Een opening maken in de dijk

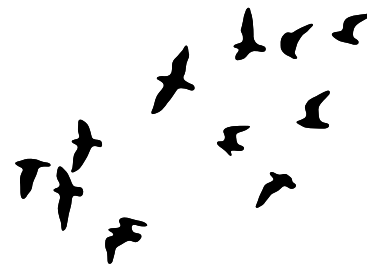
De aanleg van de washover vergt een zorgvuldige voorbereiding. Want wat is nu eigenlijk de ideale breedte? Wat doe je met al het zand dat je weghaalt? En hoe zorg je ervoor dat de Stuifdijk ondanks de ingreep toch zijn karakter behoudt? Over die en nog veel meer vragen buigt Marten zich.

“De dijk wordt niet helemaal afgegraven, maar krijgt een ‘drempel’ van zo’n anderhalve meter hoog, zodat de zee alleen bij storm en hoogwater de Boschplaat bereikt. Ook de duintjes die vóór de washover liggen, worden weggehaald. Het zand dat we weghalen, verplaatsen we naar de randen van de washover. We houden ook rekening met eilanders en toeristen die graag langs de Stuifdijk naar de oostpunt van het eiland wandelen. Zij moeten de washover wel

kunnen oversteken. Daarom zal een gemarkeerde oversteekroute worden gemaakt. Wel kan die per seizoen anders zijn.”

Natuur neemt het over

De washover wordt in de winter van 2027-2028 aangelegd. De maatregelen zijn in principe eenmalig: na het aanbrengen van de kerven en washover moet de natuur het overnemen. “We verwachten meer biodiversiteit en dynamiek, maar zullen de ontwikkelingen op de Boschplaat de komende jaren nauwgezet volgen en onderzoeken”, laat Piet weten. Marten vult aan: “Ik hoop niet alleen dat de natuurlijke processen op de Boschplaat weer op gang komen, maar ook dat iedereen ziet: dit is een aanvulling voor het eiland. Als dat lukt, ben ik heel tevreden.”

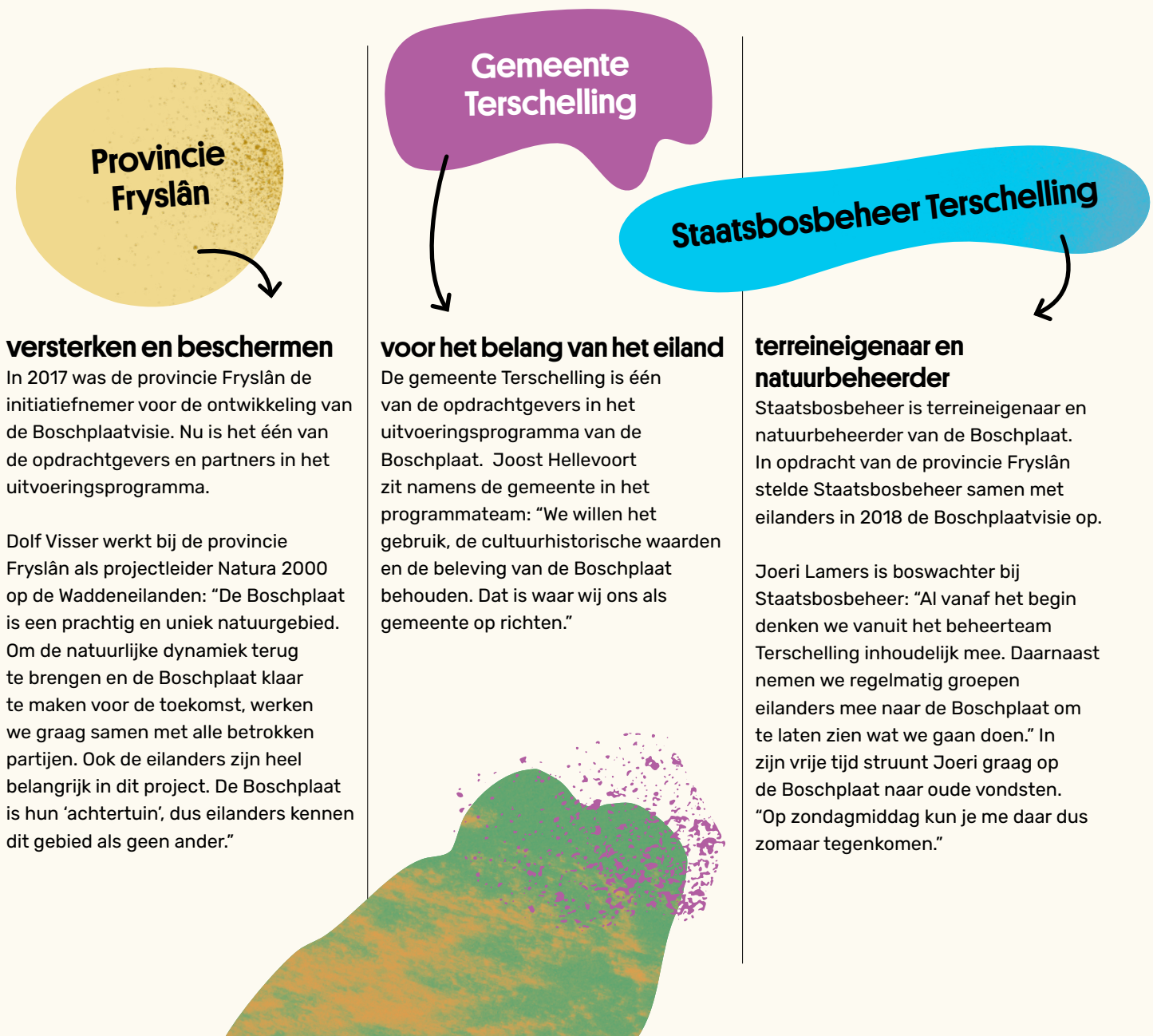
‘We verwachten meer biodiversiteit en dynamiek, maar zullen de ontwikkelingen op de Boschplaat de komende jaren nauwgezet volgen en onderzoeken’

Impressie nieuwe situatie ↓

Samen voor de Boschplaat

Aan de versterking en verbetering van de Boschplaat werken meerdere organisaties mee. Die organisaties delen kennis en expertise met elkaar, vertegenwoordigen verschillende belangen en nemen delen van de uitvoering op zich. Zo werken we samen aan een toekomstbestendige, dynamische en biodiverse Boschplaat.

De inwoners van Terschelling zijn onmisbaar in de aanpak van de Boschplaat.

Betrokken eilanders

Rijkswaterstaat

beheerder van de zandige kust

Rijkswaterstaat is beheerder van de zandige kust van Terschelling en van de Noordzee en Waddenzee. Dat betekent dat de organisatie het kustbeheer uitvoert, de duinwaterkering beheert en zich bezighoudt met de water- en natuurkwaliteit.

Robert Zijlstra is adviseur waterveiligheid, morfologie en klimaatadaptatie bij Rijkswaterstaat: "Ik werk al vanaf het eerste begin mee aan de Boschplaatvisie en zit namens Rijkswaterstaat in het programmteam. Ik deel graag mijn kennis over kust en kustbeheer, maar schakel ook regelmatig de expertise van collega's in die alles weten over water- en natuurkwaliteit."

Waddenacademie

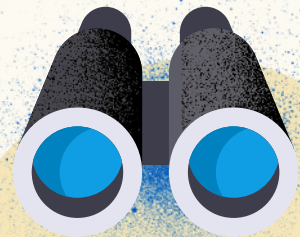
ruimte voor natuurlijke processen

Piet Hoekstra is hoogleraar en onderzoeker en is verbonden aan de Waddenacademie in Leeuwarden. In het programmteam van de Boschplaat vormt hij een belangrijke schakel tussen het programma en de wetenschap.

"Sinds 2004 ben ik betrokken bij onderzoek naar de vorming van washovers. Door op de Waddeneilanden natuurlijke processen weer de ruimte te geven, versterken we de dynamiek en biodiversiteit. Zandtransport door water en wind is daarbij cruciaal. Ik kijk ernaar uit om te ontdekken hoe de Boschplaat zich na de uitvoering van het programma gaat ontwikkelen."

kenners van het gebied

De inwoners van Terschelling zijn onmisbaar in de aanpak van de Boschplaat. Zij kennen het gebied én hebben duidelijke wensen over de ontwikkeling van 'hun' Boschplaat. Daarom zijn de eilanders niet alleen betrokken bij het ontwikkelen van de Boschplaatvisie, maar denkt een klankbordgroep van eilanders ook mee over de uitvoering.

Ken je de Boschplaatreporters al?
Dit zijn speciale reporters die regelmatig naar de Boschplaat gaan en via Instagram verslag doen. Volg @boschplaat_terschelling en ontdek alle avonturen van de Reporters!